

Andragoogide maasikavälu

Marika Jahilo

Umbes just praegusel ajal peaks algama maasikaistutushooaeg maasikakasvandustes üle Eesti. Aga võta näpust – koroonakriis on elud segi paisanud ja selleks tööks sobivad väljaõppimud ja vilunud ukrainlased ei saa tööle asuda. Parema meelega hoiaks valitsus üldse piirid võõrtöajõu eest kinni, et meie enda üha suurenev eesti töötute hulk leiaks kuskilgi tööd. Millist tööd on aga eestlane valmis täna tegema? Millised töökohad taastuvad? Mida teha seni, kuni lennukid lendama ja inimesed reisima hakkavad? On üks elukutse, mille olulisusest räägitakse meedias peamiselt vaid kord aastas - oktoobris, mil Eesti Täiskasvanute Assotsiatsioon Andras korraldab Täiskasvanud õppija nädalat. Andragoogid kui elukestva õppe eestkõnelejad, aga ka eduka kohanemise kaasaaitajad – just neist võiks praeguses eriolukorras palju abi olla. Kahtlen küll, kas maasikapõllul, aga pigem aidates inimestel uutes oludes kohaneda, toime tulla.

Keda kõnetab maasikataimede istutamine või lehmade lüpsmine?

Registreeritud töötute arv on teinud suuri hüppeid, peagi on nende koguarv kasvanud 45 tuhandeni. Valdavalt on jäänud töötuks teenusmajanduse ettevõtete spetsialistid, kes saavad küll mõni kuu nautida poolenisti tasustatud kodusolemist, kuid jaanipäevaks “kõrgeks kasvab rohi” ning siis on vaja leida uus töö, mis toidab. Toidutootmine, põllumajandus pole aga enam ihatud ala, kus end teiselt teostada. Keda kõnetab maasikataimede istutamine või lehmade lüpsmine? Ka esimesel katsel ülikooli mittepääsenud gümnasistile soovitab töötukassa õppima minna sotsiaalmeediat või turundust. Üks selline ärksa mõttemaailmaga tütarlaps tuli meediaettevõttesse praktikale, olles värskelt läbinud riigi toel pakutava “sotsiaalmeediku” kursuse. Lühike sisuline vestlus noorega näitas aga hoopis tema suurt huvi eetika- ja kasvatusküsimuste vastu ning üsna leiget suhtumist sotsiaalmeedias turundamise vastu. Kahju on noorest inimesest, kes pärast sellise kursuse kogemist hakkabki arvama, et sotsiaalmeedia haldamine on perspektiivikas elukutse või edukas võti tulevikku. Kas peagi võime näha hoiakute muutumist ja leiame uue lähenemisnurga põliste, äärmiselt vajalikele töödele, et oskaksime tublile noorele anda väheke toekama nõuande eluteele kaasa? Õpi õpetajaks! Kasva kasvatajaks! Niisugust nõu annaks talle andragoog.

Ootamatu eluüleminek kui arenguvõimalus

Täiskasvanud inimese elustruktuur koosneb vaheldumisi stabiilsuse ja üleminekuperioodidest. Olemasolevat elustruktuuri säilitatakse stabiilsete perioodide vältel ning see seatakse küsimuse alla ja seda muudetakse üleminekuperioodidel. Alates 12. märtsist oleme kõik viimseni sisenenud täiesti ootamatusse üleminekuperioodi – mitte keegi ei kavandanud aga planeerinud ega saanud selleks kuidagi valmistuda, kuid mis on sundinud meid kõiki oma elu vältimatult muutma. Kuigi ebameeldiv ja stressirohke, toob selline ootamatu üleminek kaasa ka omajagu plusse. Teada on, et inimese arengu seisukohalt toimub kõige efektiivsem õppimine läbi raskuste. Meie kriis on kätte mänginud kõik võimalused uueks arenguhüppeks – nii üksikindiviididena kui ühiskonnana. Ja just siin tulevad mängu andragoogid, keda Tallinna Ülikool juba aastast 1986 koolitab. Elukestva õppe tippspetsialistid võiksid anda oma panuse ja aidata inimestel leida uusi tõiseid sihte. Mis suunas liikuma hakata, milliseid oskusi omandada, mida juurde õppida, et kohanemine uue olukorraga oleks edukas? Kui keskkond on muutunud ja endine töö kadunud, amet mittevajalik, siis muutuma peab inimene. Kuidas oleks, kui Töötukassa koostöös andragoogidega käivitaks vabatahtlike töötoad, milles muutuste tuules inimesed abi saaksid? Kui andragoogikaeriala üliõpilased aitaksid tekitada õppimisesädet? Kui igas maakonnas toimuksid enastjuhtiva õppija kohvikud?

Asjatundlik tugi

Kohanemise üheks suurimaks osaks on stressiga toimetulek. Stressi tajumine algatab toimetulekuprotsessi, s.t motiveerib inimest muutma nii probleemset olukorda kui ka probleemi põhjustajat ja taastama sisemist emotsionaalset tasakaalu. See on hea pinnas uute õpingute alustamiseks või oskuste omandamiseks. Kohanemise seisukohalt on oluline inimese võime analüüsida ümbritsevat keskkonda ja iseennast ning reguleerida oma käitumist, mõtlemist, tahet ja emotsioone. Edukas kohanemine on see, kui inimene tuleb hästi toime uues keskkonnas, on rahul ja saab jätkata oma harjumuspärast elu.

Aga selleni jõudmiseks peavad kümned tuhanded inimesed leidma omale uue elukutse või ameti. Töötukassa võiks kaasata nii väljaõppinud andragooge kui andragoogikaüliõpilasi käimasolevasse protsessi, et inimestel oleks kõrval asjatundlik tugi kohanemisel ja tuleviku väljavaadete selgitamisel. Andragoogi põhioskuste hulka kuuluv heade küsimuste esitamise ja refleksiooni toetamise oskused võivad aidata leida inimeste senistele kogemustele toetuvad uued karjäärisuunad.